

El jurat del Premi FAD Pensament i crítica 2019 es congratula de la gran quantitat d'obres que s'han presentat. La indústria del llibre sobre arquitectura —si ho podem considerar com una indústria— presenta bona salut, però el format ha canviat si el comparem amb principis de segle. Estàvem acostumats a llibres monogràfics sobre un arquitecte o una peça arquitectònica, exemplars molt il·lustrats, o bé a grans històries panoràmiques en obres de teoria. Aquesta manera de fer llibres sembla que ha passat a millor vida. Ara com ara, ja no miren d'explicar tota una història, es concentren en episodis extraordinaris, expliquen processos, no busquen ser generalistes, sinó que tracten de partir d'allò que és particular per estendre's a allò que és global.

En aquesta edició no s'ha descartat cap obra. Hem cregut que totes les que hi van concórrer podien ésser jutjades perquè s'ajustaven a les bases del premi. En una primera reunió, el jurat va constatar que calia dividir la gran quantitat de llibres per categories. A partir d'aquí, en reunions successives es va intentar fer-ne una selecció tenint en compte els diversos apartats tot i que hi havia categories molt més representades que d'altres, ja que trobàvem que, per qualitat, totes les obres mereixien ser incloses en el procés. Així, doncs, els seleccionats són:

Más allá de lo humano. Diversos autors. **Ed. Bartlebooth.**

Mujeres, casas y ciudades. Más allá del umbral. Zaida Muxí. **DPR-Barcelona.**

Atlas del aprovechamiento arquitectónico. Estudio crítico de los edificios reutilizados en Barcelona. Diversos autors. Grup de recerca Habitar – **UPC**, Barcelona.

Lina Bo Bardi. Tupí or not Tupí. Brasil 1946-1992. Mara Sanchez, Manuel Fontán, María Toledo. **Ed. Juan March**, Madrid.

La Casa de OZU. Marta Peris. **Ed. Shangrila – Col. Encuadre.**

Ornamento Journal #3: MAEKAWA Miguel Sotos, Sofía Romeo, Yuichi Tomid. **Ed. Asimétricas – Col. Ornamento.**

Azimute – Aferição das orientações dos debuxos do Livro das Fortalezas de Duarte de Armas. Pedro Matos. **Universidade de Coimbra.**

Towards a public space. Le Corbusier and the Greco-Latin Tradition in the Modern City. Marta Sequeira. **Ed. Routledge.**

Ens agradaria destacar la gran quantitat d'investigació que s'està produint en el camp de l'arquitectura i l'urbanisme, des de l'acadèmia i fora, així com destacar les moltes iniciatives noves que, sobretot a escala privada, s'estan arrencant als darrers anys. Entre aquestes diverses iniciatives editorials presentades, s'han escollit aquelles que pensàvem que aportaven noves mirades a l'arquitectura.

Un nombre molt elevat d'obres estan molt ben editades i dissenyades, d'acord amb la temàtica que tracten. També hem detectat un gran interès des de disciplines tangencials a l'arquitectura per tractar temes arquitectònics, cosa que aporta una nova perspectiva, sempre tant necessària, sobre

velles pràctiques. Hem constatat, així mateix, una mirada nova d'alguns autors respecte temes ja molt estudiats i una obertura important de mires cap a alguns temes que no es tractaven fins ara i que obren noves vies per entendre la disciplina i per a la crítica de l'arquitectura. Quasi tots els llibres que podríem emmarcar en l'assaig històric es caracteritzen per un gran rigor, tot i que només hem seleccionat aquells que hem cregut més originals. Amb aquestes consideracions en ment vam fer la selecció, mentre que els finalistes van ser més aviat una tria dels textos que més ens van interessar. Així, els finalistes al premi FAD de Pensament i crítica són:

Autoconstrucción. Por una autonomía del habitar (Escritos sobre urbanismo, vivienda, autogestión y holismo) John F. C. Turner, Kathrin Golda Pongratz, José Luís Oyón, Volker Zimmermann. **Ed. Pepitas.**

Es valora l'encert d'abordar el debat sobre l'habitatge públic a partir de recuperar, traduir i analitzar textos d'aquest arquitecte i ideòleg anglès poc conegut, centrats en experiències dels anys cinquanta i setanta en el context britànic, peruà i nord-americà. El llibre, tot i tractar d'aspectes del passat, és una eina per a l'actual pràctica de l'urbanisme. Posa en valor l'escala local, per traçar hipòtesis vigents i instruments útils en l'estudi de la confrontació dels programes d'assistència urbanística estatal davant les iniciatives populars i relacionals d'agenciament de la construcció.

The Ideal of Total Environmental Control: Knud Lönberg-Holm, Buckminster Fuller and the SSA. Suzanne Strum. **Routledge.**

L'autora presenta la trajectòria de l'arquitecte Knud Lönberg-Holm (1895-1972) seguint els seus viatges i la seva relació amb moviments com el CIAM i l'Structural Study Associates (SSA). Amb ells va compartir la teoria del productivisme i el seu impacte social i ecològic anticipant-se als debats i les disciplines actuals de l'ecologia industrial, el metabolisme industrial i la comptabilitat energètica. Destaquen les noves aportacions relacionades amb obres, publicacions i arquitectes molt reconeguts sobre els quals es revelen noves aproximacions i l'intercanvi de coneixement entre Europa i Amèrica del Nord.

Cómo vivir con la memoria. Actitudes artísticas ante arquitectura y franquismo. Manuel Olveira. **Puente Ed. – MUSAC/León.**

El jurat valora especialment com, des de l'art, un curador i un conjunt d'artistes poden donar una visió nova de la relació d'allò construït amb el passat. L'assaig d'Olveira fixa el tema en general per, després, aturar-se en particular en cada una de les obres artístiques que formen el catàleg.

Vacíos adjetivos. Jesús Marina, Elena Morón (_marina _morón). **Ediciones Asimétricas.**

El jurat ha valorat la capacitat dels autors per establir processos comparatius de gran riquesa conceptual entre la fotografia d'arquitectura i diferents manifestacions artístiques des de la pintura fins al cinema experimental —del segle XX—, a l'entorn de les problemàtiques dels buits significatius. Es tracta d'un intent de catalogació dels fluxos invisibles que operen per dins i la seva afectació en l'experiència sensible de l'usuari o l'espectador, amb una acurada interacció entre continguts visuals i textuais.

Faktur: Documents & Architecture, núm. 01. Pep Avilés. **Faktur Ed.**

S'ha valorat l'objectiu general de la revista i el futur potencial que el contingut d'aquest primer número permet albirar. Destaquem la visió crítica interessada en les formes de producció, transcendent l'espai que hi ha entre representació i ideologia. Els projectes publicats mostren com la recerca, sigui acadèmica o no, esdevé el punt de partida per explicar projectes d'arquitectura contemporanis i debatre'ls en un context cultural més ampli i mundial.

- *Arquitectura y enfermedad en la obra de Thomas Bernhard*. Juan Antonio Espinosa.
- *Maquetas de Le Corbusier*. Miguel Angel de la Cova Morillo-Velarde
- *Muerte en el bosque. Fenomenología espacial comparada de tres imágenes kinetoarquitectónicas*. Pablo López Santana. **Universidad de Sevilla**.

El jurat vol posar de relleu la coherència i l'interès de la col·lecció de textos de doctorat sobre arquitectura. Tots tres títols presentats comparteixen el rigor propi de les tesis doctorals però, a la vegada, són estudis molt minuciosos d'un moment del passat que poden ser d'actualitat segons com es llegixin. La curada edició i la coherència de la línia editorial també s'han de destacar.

El jurat ha decidit, per unanimitat, atorgar dos premis: un per la trajectòria d'una col·lecció, i un altre ex aequo a dues publicacions. Voldríem destacar tres aspectes que creiem que han estat importants per atorgar aquests premis: hi ha llibres que han recolzat la seva crítica en la memòria per projectar el futur; altres mostren la irrupció d'una nova onada de temes que serveixen de base per fonamentar l'arquitectura des de vessants preocupats pel medi (feminisme, cooperativisme, evolució humana, etc.), i, en tercer lloc, volem posar de relleu aquells llibres que exploren noves prospeccions sobre el fet arquitectònic des de disciplines artístiques tangencials.

És per això que atorguem el premi a la col·lecció a

Colección Arquitectura, Textos de Doctorado, de l'IUACC de la Universidad de Sevilla:

- *Arquitectura y enfermedad en la obra de Thomas Bernhard*. Juan Antonio Espinosa
- *Maquetas de Le Corbusier*. Miguel Angel de la Cova Morillo-Velarde
- *Muerte en el bosque. Fenomenología espacial comparada de tres imágenes kinetoarquitectónicas*. Pablo López Santana

I concedim el premi *ex aequo* a

Autoconstrucción. Por una autonomía del habitar. Escritos sobre vivienda, urbanismo, autogestión y holismo. John F. C. Turner, Kathrin Golda Pongratz, José Luis Oyón, Volker Zimmermann. **Ed. Pepitas**

i a

Cómo vivir con la memoria. Actitudes artísticas ante arquitectura y franquismo. Manuel Olveira. **Puente Ed. – MUSAC/León.**

Roger Miralles

Teresa Blanch

Ivan Blasi

Barcelona, 18 de juny de 2019